

Τράπεζα Θεμάτων Ιστορία Β' Λυκείου

GI_V_IST_0_13862

ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ 1****1.α.**

(1) Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις (τρεις περισσεύουν): *Βασίλειος Β', Νεαρές, Βενετοί, κακώσεις, πάροικος, ναύκληρος, Νικηφόρος Α', Άραβες.*

Στην εποχή των Ισαύρων οι Βυζαντινοί είναι υποχρεωμένοι να μοιράζονται τα κέρδη τους από το εμπόριο με τους _____, στους οποίους καταβάλλουν τελωνειακούς δασμούς. Ο _____, πήρε τολμηρά δημοσιονομικά μέτρα για την ανόρθωση της οικονομίας, τα οποία από τους αντιπάλους του χαρακτηρίστηκαν ως _____. Κάποια από τα μέτρα αυτά ήταν η επιβολή του καπνικού φόρου στους _____ των μονών και των ναών, και η υποχρέωση των πλούσιων _____ της Κωνσταντινούπολης να δανειστούν από το κράτος με υψηλό επιτόκιο.

(μονάδες 5)

Απάντηση: Άραβες, Νικηφόρος Α', κακώσεις, πάροικους, ναυκλήρων

(2) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Αντιμεταρρύθμιση	α. Τρομοκρατία
2. Πατριάρχης Μιχαήλ Κηρουλάριος	β. Οριστική αναστήλωση των εικόνων
3. Κάρολος ο Μέγας	γ. Καρδινάλιος Ουμβέρτος
4. Θεοδώρα	δ. Πρώτος αξιωματούχος της αυτοκρατορίας
5. Ηράκλειος	ε. Ιερά Εξέταση
	στ. Εξελληνισμός του Βυζαντίου
	ζ. Στέψη στη Ρώμη

(μονάδες 5)

Απάντηση: 1-ε, 2-γ, 3-ζ, 4-β, 5-στ

1.β.Να αποδώσετε το περιεχόμενο των ιστορικών όρων: Ισλάμ, Λογοθέτης του Γενικού, μερκαντιλισμός.

(μονάδες: 5+5+5=15)

Ισλάμ: Το Ισλάμ είναι η θρησκεία που ίδρυσε ο Μωάμεθ. Το Ισλάμ έχει πολλά δάνεια στοιχεία από τη Χριστιανική και την Ιουδαϊκή θρησκεία. Οι πιστοί της νέας θρησκείας ονομάστηκαν μουσουλμάνοι. Ιερό βιβλίο των μουσουλμάνων είναι το Κοράνιο. Για τους μουσουλμάνους ιδιαίτερη σημασία είχε ο **ιερός πόλεμος** (τζιχάντ), δηλαδή η υποχρέωση των πιστών να διαδώσουν με το σπαθί τη θρησκεία τους στους «απίστους». Οι μάρτυρες της πίστης εξασφάλιζαν την είσοδό τους στον Παράδεισο. Η πίστη αυτή των μουσουλμάνων υπήρξε σημαντικός παράγοντας της ραγδαίας εξάπλωσης του Ισλάμ. Το Κοράνιο, όμως, δεν καθορίζει μόνο τη θρησκευτική συμπεριφορά των πιστών, αλλά και τα καθήκοντα και τους νόμους που πρέπει να τηρούνται από τους πολίτες, τους υπαλλήλους και τους κυβερνώντες. Η θρησκευτική κοινότητα ταυτίζεται με το κράτος (**θεοκρατικό κράτος**). Όποιος παραβιάζει τους ιερούς κανόνες δικάζεται από τον Μουφτή ή τον Καδή (δικαστή) βάσει του Κορανίου. Η θρησκευτική δικαιοσύνη δεν διαχωρίζεται από την κοσμική. Ο ανώτατος άρχοντας είναι ταυτόχρονα θρησκευτικός και κοσμικός ηγέτης. *(η απάντηση βρίσκεται στη σελ. 17 του σχολικού βιβλίου)*

Λογοθέτης του Γενικού: Ο τίτλος αυτός μαρτυρείται για πρώτη φορά το 692. Υποχρέωσή του υπεύθυνου λογοθέτη ήταν η κατανομή, η συλλογή και η εποπτεία των δημόσιων φόρων. Για την καλή άσκηση των αρμοδιοτήτων του είχε στη διάθεσή του σημαντικό αριθμό υπαλλήλων.*(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 15 του σχολικού βιβλίου)*

Μερκαντιλισμός: Οικονομική πρακτική μάλλον παρά θεωρία, που είχε επικρατήσει στη δυτική Ευρώπη από το 16ο αιώνα ως το 18ο, σύμφωνα με την οποία ο πλούτος μιας χώρας βασιζόταν στα αποθέματα σε πολύτιμα μέταλλα που διέθετε. Κατά συνέπεια κάθε κράτος επιδίωκε να έχει ενεργητικό εμπορικό ισοζύγιο, ώστε να εισάγονται πολύτιμα μέταλλα από το πλεόνασμά του. Για την επίτευξη του στόχου αυτού εφάρμοζε κρατικό παρεμβατισμό, ενθαρρύνοντας την εξαγωγή προϊόντων και αποθαρρύνοντας τις εισαγωγές.

ΘΕΜΑ 2

2.α Γιατί το κίνημα του Θωμά του Σλάβου δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως λαϊκή εξέγερση και κοινωνική επανάσταση;

(μονάδες 13)

Στα χρόνια της βασιλείας του Μιχαήλ Β' το κράτος συγκλονίστηκε από το κίνημα του Θωμά του Σλάβου, το οποίο εκδηλώθηκε το 821 στη Μικρά Ασία. Ο Θωμάς, ο

οποίος στέφθηκε αυτοκράτορας από τον πατριάρχη Αντιοχείας, εμφανίσθηκε ως εικονόφιλος και προστάτης των φτωχών, στους οποίους υποσχέθηκε απαλλαγή από τη φορολογία. Η αναταραχή που προήλθε από το κίνημα, μεταδόθηκε από την ύπαιθρο στις πόλεις και στο στρατό. Από τα έξι μικρασιατικά θέματα μόνο δύο έμειναν πιστά στον αυτοκράτορα Μιχαήλ. Με τη σύμπραξη του ναυτικού θέματος των Κιβυρραιωτών, ο Θωμάς πέρασε στην Ευρώπη και πολιόρκησε την πρωτεύουσα. Η έκβαση της πολιορκίας κρίθηκε από το απόρθητο των τειχών της Βασιλεύουσας, τις λιποταξίες των πληρωμάτων του Θωμά, τη βαριά ήττα του στόλου του μπροστά στην Κωνσταντινούπολη (φθινόπωρο του 822) και την επίθεση που δέχθηκε από τους Βουλγάρους, με τους οποίους είχε συμμαχήσει ο Μιχαήλ Β'. Ο στασιαστής αναγκάστηκε τότε να λύσει την πολιορκία και αρχικά κατόρθωσε να διαφύγει, αλλά τον Οκτώβριο του 823 συνελήφθη και θανατώθηκε. Το κίνημα του Θωμά δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως λαϊκή εξέγερση και κοινωνική επανάσταση, αν και έπαιξαν κάποιο ρόλο σε αυτό οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες. Επρόκειτο περισσότερο για εμφύλιο πόλεμο, μια σύγκρουση μεταξύ νομιμότητας και σφετερισμού της εξουσίας, που επηρεάστηκε κυρίως από τις προσωπικές φιλοδοξίες και τα κίνητρα του στασιαστή, από τον ανταγωνισμό των βυζαντινών επαρχιών με την κεντρική εξουσία και την πολιτική της και από τη διαμάχη για τις εικόνες.

(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 25 του σχολικού βιβλίου)

2.β Ποιες περιοχές της Ευρώπης και για ποιο λόγο υπήρξαν εστίες της Αναγέννησης;

(μονάδες 12)

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η Αναγέννηση ξεκίνησε από τις ακμαίες οικονομικά πόλεις της Ιταλίας, όπως τη Φλωρεντία, τη Βενετία και τη Ρώμη, από τις οποίες επεκτάθηκε αργότερα και στην υπόλοιπη Δυτική Ευρώπη.

Η οικονομική άνθηση στις πόλεις αυτές συνέβαλε στην εκδήλωση καλλιτεχνικής και πνευματικής δραστηριότητας, που υποστήριζαν φιλόδοξοι εκπρόσωποι της αστικής τάξης και φιλόμουσοι ηγεμόνες, όπως οι Μέδικοι στη Φλωρεντία. Τα πανεπιστήμια, πέραν των φιλοσοφικών αναζητήσεων, επιχειρούν τώρα μια προσέγγιση στην οικονομική, κοινωνική και πνευματική ζωή. Οι πνευματικές δυνάμεις, απελευθερωμένες πλέον από το μεσαιωνικό πλαίσιο, διαμορφώνουν μια νέα αντίληψη για τον άνθρωπο, πάνω στην οποία θα προσπαθήσουν να οικοδομήσουν τον καινούργιο κόσμο.

Η Αναγέννηση και ο Ανθρωπισμός γρήγορα ξεπέρασαν τα όρια της Ιταλικής Χερσονήσου και έγιναν κίνημα ευρωπαϊκό. Η Γαλλία, η Γερμανία, οι Κάτω Χώρες και η Ιβηρική Χερσόνησος έγιναν εστίες της Αναγέννησης στη Δυτική Ευρώπη. Σημαντική επίσης υπήρξε η ανθρωπιστική δραστηριότητα σε πόλεις, όπου υπήρχαν πανεπιστήμια και εκδοτικά κέντρα: στην Αμβέρσα, στο Παρίσι, στο Στρασβούργο, στο Μιλάνο και στη Βενετία.

(Η απάντηση βρίσκεται στις σελίδες 117 και 120 του σχολικού βιβλίου)

Επιμέλεια: Χαϊρέτη Αγγελική